

Ringerike kommune
Oppvekst og kultur

Trivsel i Ringeriksskolen

Plan for å sikre elevene et godt
psykososialt miljø

K-sak 37/12
Revidert etter tilsyn
September 2012

Innhold

Innhold	2
1 Innledning	3
2 Forebygging.....	4
3 Avdekking og meldeplikt	5
4 PROSEDYRER VED MOBBING ELLER KRENKENDE ADFERD	6
5 PROSEDYRER VED VOLD/TRUSLER.....	7
6 SYSTEM – kontinuerlig arbeid.....	8
7 VEDLEGG	9
7.1 Forebyggende tiltak – eksempel på konkretisering	Feil! Bokmerke er ikke definert.
7.2 Hendelsesrapport krenkende adferd	Feil! Bokmerke er ikke definert.
7.3 Klage på dårlig psykososialt miljø	Feil! Bokmerke er ikke definert.
7.4 Enkeltvedtak i ut fra Oppl.1 § 9a-3	Feil! Bokmerke er ikke definert.
7.5 Trivselsundersøkelse (eksempel)	Feil! Bokmerke er ikke definert.
7.6 Bruk av tvang og makt	Feil! Bokmerke er ikke definert.

1 Innledning

Elevene i Ringeriksskolen skal ha et positivt og trygt skolemiljø. Elevene skal ikke bli utsatt for krenkende ord eller handlinger som mobbing, diskriminering, vold, rasisme eller utestenging på skolen, i SFO eller på skoleveien. Når krenkende adferd oppdages, skal det reageres umiddelbart og iverksettes tiltak.

Denne planen er et hjelpemiddel for skolene og de foresatte i arbeidet i tråd med Opplæringsloven § 9a og Forskrift for miljørettet helsevern for barnehager og skoler § 12.

Opplæringsloven [Kapittel 9a](#) omhandler elevenes skolemiljø:

«Alle elever i grunnskolar og videregående skolar har rett til et godt fysisk og psykososialt miljø som fremjar helse, trivsel og læring.»

Med psykososialt miljø menes de mellommenneskelige forholdene på skolen, det sosiale miljøet og hvordan elevene og personalet opplever dette. Det miljøet skal virke positivt på elevenes helse, trivsel og læring, trygghet og sosiale tilhørighet. Den enkelte elevs subjektive opplevelse er utgangspunktet for skolens håndtering av opplæringsloven § 9a, "elevenes arbeidsmiljølov".

I denne planen legger Ringerike kommune vekt på at:

- o skolen, elevene og foresatte samarbeider aktivt om å forebygge, avdekke og håndtere krenkende ord og handlinger
- o alle ansatte ved skolen har en handlingsplikt til å undersøke, varsle og gripe inn dersom de får kunnskap eller mistanke om at en elev blir utsatt for krenkende atferd
- o tydelig ledelse er en forutsetning for å forebygge, avdekke og håndtere krenkende ord og handlinger
- o lokale tiltak og samarbeid er avgjørende for at arbeidet skal lykkes

1.1 Innhold og definisjoner

Planen inneholder:

- forebyggingstiltak som reduserer risikoen for krenkende ord og handlinger
- rutiner for å avdekke om elever blir utsatt for krenkende ord og handlinger
- tiltak og rutiner for problemløsning i volds- og mobbesaker
- skolens systematiske arbeid for å sikre godt psykososialt læringsmiljø

Her er noen definisjoner fra Utdanningsdirektoratets [brosjyre om elevenes skolemiljø](#).

- **Mobbing** innebærer at en eller flere elever sier eller gjør vonde og ubehagelige ting mot en annen elev. Ved mobbing skjer dette gjentatte ganger, og den som blir utsatt, har vanskelig for å forsvare seg. Stikkord er ondsinnet og ulikt styrkeforhold.
- **asisme** innebærer at noen blir forskjellsbehandlet eller plaget, for eksempel fordi de har en annen hudfarge eller snakker et annet språk.
- **Diskriminering** betyr at en person blir dårligere behandlet eller trakassert, for eksempel på grunn av kjønn, funksjonsevne, tro, hudfarge eller opprinnelse.
- **Krenkende ord og handlinger** kan og for eks, være enkeltstående ytringer om utseende eller funksjonshemminger, ord eller handlinger som i utgangspunktet ikke er ment å være krenkende eller som er akseptable i noen grupper, men som oppleves krenkende av andre.

2 Forebygging

”Skolen skal aktivt og systematisk arbeide for å fremje eit godt psykososialt miljø, der den enkelte eleven kan oppleve tryggleik og sosialt tilhør. [\(Oppl.l. 9a-3\)](#)

Ringerike sin «Handlingsplan for grunnskolen 2011-2013» har elevenes læringsmiljø i fokus. Visjonen er at «*alle skal ha minst en opplevelse av mestring hver dag*», Målet er å gi et omsorgsfullt og utfordrende tilbud til hvert enkelt barn. Skolenes arbeid med handlingsplanen fremmer godt miljø og forebygger mobbing. Innholdet i handlingsplanen samsvarer med de kjennetegn Utdanningsdirektoratet har for et [godt læringsmiljø](#).

Skolene og de ansatte i Ringeriksskolen arbeider aktivt for å forebygge at elever utsettes for krenkende ord og handlinger gjennom helhetlig holdningsarbeid og tiltak knyttet til læringsmiljøet på disse områdene:

- **Ledelse og organisering:**
God ledelse og organisasjon på skolen er en forutsetning for at arbeidet med læringsmiljøet foregår systematisk og kontinuerlig. Det er fokus på:
 1. god klasseledelse med nulltoleranse mot mobbing som skaper et inkluderende miljø og læringsfellesskap (Handlingspl.11-13 kap2.)
 2. klare regler og konsekvenser (Skolens ordensreglement)
 3. årlig trivselsundersøkelse (Elevundersøkelsen eller egen undersøkelse)
 4. gode inspeksjonsordninger der vaktene er oppsøkende, synlige (bruker vester), har ansvar for definerte områder og ser til at elevene har det trygt og trivelig. Inspeksjonsrutinene gjennomgås ved skolestart hvert år.
- **Relasjoner:**
Positive relasjoner mellom elevene og mellom elev og lærer har betydning for elevens læring, adferd og opplevelse av lærings situasjonen (Handlingspl.11-13 kap.3):
 1. klasseregler drøftes og utarbeides
 2. mobbing og læringsmiljø er tema i klassene
 3. elevens trivsel er et tema i elevsamtalene
 4. fadderordning for elever i småskolen
 5. elevrådet er en aktiv medspiller i arbeidet med læringsmiljøet (Oppl.l.§9a-5)
- **Samarbeid hjem-skole** (Handlingspl.11-13 kap.4):
Foreldre og lærere har positive forventninger til elevene og de samme grensene for mobbing, noe som virker forebyggende:
 1. skolen gir god informasjon i møte med nye elever og foreldre (Egen plan for overganger)
 2. skolens planer og systematiske arbeid for et godt miljø i den enkelte gruppe/klasse er tema på foreldremøte
 3. elevenes trivsel er tema på foreldresamtalene
 4. det er lav terskel for kontakt mellom foresatte og skole
 5. skolen gir de foresatte anledning til å delta aktivt og å skape et positivt miljø i klassen og på skolen
- **Konkretisering og egne program for forebygging:**
 1. skolene konkretiserer hvordan de gjennomfører det forebyggende arbeidet (se eks i Vedlegg 7.1)
 2. skolene kan ha egne forebyggende programmer som «Det er mitt valg»

3 Avdekking og meldeplikt

Ringeriksskolen skal avdekke tilfeller av mobbing, diskriminering, vold og rasisme og andre former for krenkende ord og handlinger. Sentrale begreper er "undersøke, varsle og gripe inn":

«Dersom nokon som er tilsett ved skolen, får kunnskap eller mistanke om at ein elev blir utsett for krenkjande ord eller handlingar som mobbing, diskriminering, vald eller rasisme, skal vedkommande snarast undersøkje saka og varsle skoleleiinga, og dersom det er nødvendig og mogleg, sjølv gripe direkte inn.» [\(Oppl.l. 9a-3\)](#)

Alle ansatte ved skolen har en handlingsplikt som består av:

- plikt til å gjøre undersøkelser raskt
- plikt til å varsle rektor
- plikt til å gripe inn

Oppfylles ikke handlingsplikten kan den enkelte medarbeider straffes (Oppl.l. § 9a-7)

For å avdekke mobbing og annen krenkende adferd har hver skole:

- årlig trivselsundersøkelse tilpasset alderstrinnet (Elevundersøkelsen 7. og 10. trinn, egne undersøkelser på andre trinn, behandles i bl.a. Skolemiljøutvalget),
- fokus på elevens trivsel og om eleven er utsatt for krenkende adferd i elev- og foreldresamtaler
- gode vakt- og tilsynsordninger som kan avdekke om krenkende adferd forekommer
- gode rutiner for å melde fra til rektor ved krenkende ord og handlinger (eksempel på hendelsesrapport i 7.2)
- fokus på digital mobbing

For å avdekke mobbing og krenkende adferd er det viktig at de foresatte:

- gir skolen beskjed så fort som råd ved mistanke om at elever ved skolen blir plaget (se meldeskjema i 7.3)
- følger opp klassemiljøet som foresatte, foreldrekontakter har et spesielt ansvar

Meldinger om mobbing og krenkende adferd fra elever, foreldre og ansatte skal alltid tas på alvor.

Ved mistanke:

- blir saken undersøkt, opplysninger innhentet og observasjon intensivert
- skal skoleledelsen informeres
- settes det inn tiltak for å løse saken

Reglene om psykososialt miljø blir gjennomgått i [U-dir 2-2010](#).

4 PROSEDYRER VED MOBBING ELLER KRENKENDE ADFERD

[Opplæringsloven \(§9a-3\)](#) tydeliggjør skolen og den enkeltes ansatte sitt ansvar til å undersøke, varsle og gripe inn overfor mobbing, diskriminering, vald og rasisme.

Når elev, foresatte eller ansatte ved skolen har mistanke om eller kunnskap om at elever blir utsatt for krenkende ord og handlinger, skal dette følges opp umiddelbart. Skolen skal sikre en saksbehandling og oppfølging i tråd med lover (Oppl.l. 9a, forvaltningslov, forskrifter, kommunal plan). Muntlige eller skriftlige henvendelser fra foresatte om alvorlige forhold skal besvares og enkeltvedtak utformes når tiltak settes i verk.

Under følger prosedyrer for håndtering av mobbing og krenkende ord og handlinger. De brukes om en elev blir plaget av medelever eller voksne på skolen. Rektor vurderer formen på oppfølging av hvert punkt.

Hva gjøres:	Ansvar:
1. Henvendelse mottas <ul style="list-style-type: none"> Henvendelser fra elever, lærere eller foreldre/ foresatte registreres skriftlig og meldes rektor (Vedl. 7.2 og 7.3) Situasjonen kartlegges 	Alle/ kontaktlærer
2. Informasjon og planlegging <ul style="list-style-type: none"> Det videre arbeidet planlegges Det vurderes i samarbeid med foresatte om eksterne skal trekkes inn (Fagteam, PPT, helsetjenesten, barnevern, politi) 	Rektor/ kontaktlærer
3. Samtale med den som blir mobbet/utsatt for krenkende adferd <ul style="list-style-type: none"> Eleven får vite at skolen bryr seg og at han/hun skal få hjelp og støtte og at mobbingen/adferden skal opphøre Eleven informeres om videre saksgang 	Rektor/ kontaktlærer
4. Samtale med den/de som mobber/utøver krenkende adferd <ul style="list-style-type: none"> Enkeltvis samtale med den/de som mobber Hovedpoenget med samtalen(e) er å tydeliggjøre at mobbing ikke aksepteres, og må stoppe umiddelbart Det vises til ordensreglement for mulige sanksjoner Det inviteres til samarbeid for å få slutt på adferden Det gjøres avtaler om oppfølging 	Rektor/ kontaktlærer
5. Foreldre informeres <ul style="list-style-type: none"> Samtale med foresatte både til den som blir mobbet/krenket og mobber(e)/krenker 	Rektor/ Kontaktlærer
6. Enkeltvedtak fattes når (se mal 7.4, skrives i E-sak) <ul style="list-style-type: none"> elever eller foreldre ber om tiltak knyttet til det psykososiale miljøet skolen iverksetter tiltak av inngripende karakter, og bestemmende for elevens rettigheter og plikter 	Rektor Rektor
7. Oppfølging <ul style="list-style-type: none"> De ansatte informeres rutinemessig Saken følges opp til mobbingen/adferden har opphørt, forbedringspunkt i avtaler er oppfylt og forholdene er stabile 	Rektor/ kontaktlærer
8. Dokumentasjon <ul style="list-style-type: none"> Saker dokumenteres, klager, logg på hendelsesforløp, oppfølgingsplan, telefonsamtaler, møteinnkallinger, referater, enkeltvedtak oppbevares i elevens mappe 	Rektor

5 PROSEDYRER VED VOLD/TRUSLER

Under følger prosedyrer for håndtering av vold/trusler. Alvorlighetsgraden av vold og trusler vil variere. Rektor vurderer derfor formen på oppfølging av hvert punkt.

Hva gjøres:	Ansvar:
1. Situasjonen stabiliseres <ul style="list-style-type: none"> • Volden stoppes • Andre voksne, evt. politi, tilkalles om nødvendig • Andre elever blir om nødvendig fjernet fra området • Rektor, inspektør varsles og overtar ansvaret 	Alle/ kontaktlærer
2. Oppfølging av den som blir utsatt for vold <ul style="list-style-type: none"> • Den som blir utsatt for vold blir tatt vare på • Legesjekk/behandling ved behov • De foresatte underrettes • Samtale med markering av ivaretagelse og trygge forhold • Fornærmede eller pårørende kan og kontakte, samtale med, og evt. anmelde ett forhold til politiet. Det informeres om dette. 	Kontaktlærer/ rektor Fornærmede/ foresatte eller rektor/rådmann
3. Oppfølging av den som utøver vold <ul style="list-style-type: none"> • Samtale med elev og evt. andre som er viktig for saken. Forhold omkring voldsepisoden klargjøres • De foresatte informeres • Reaksjonsplan/oppfølgingsplan utarbeides • Samarbeid med PPT, barnevern, fagteam vurderes • Bekymringsamtale hos politiet vurderes, kan være til god hjelp i det videre arbeid • Alvorlige voldstilfeller politianmeldes • Reaksjoner i tråd med skolen ordensreglement • Enkeltvedtak vurderes, varsles og utformes • Ved gjentakelse velges en sterkere reaksjonsform 	Rektor/ kontaktlærer Rektor/kontakt- lærer evt. eksterne veileder Rektor Rektor Rektor
4. Annet arbeid <ul style="list-style-type: none"> • Stemningen i skolemiljøet roes ned, slik at rykteflommen begrenses. Evt. lik info til alle klasser • Dokumentasjon (se 4.8): De involverte voksne skriver hendelsesrapport, evt. som leveres rektor (se 7.2) • I alvorlige saker blir rapport om hendelsesforløp, igangsatte og planlagte tiltak sendt foresatte og oppvekstsektor, med kopi til PPT • Eventuell skademelding skrives • Skolens rutiner evalueres og evt. forbedres 	Rektor/ kontaktlærer De involverte Rektor Rektor Rektor

6 SYSTEM – kontinuerlig arbeid

«Skolen skal aktivt drive eit kontinuerleg og systematisk arbeid for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane, ..Skoleleiinga har ansvaret for den daglege gjennomføringa av dette.»
(Oppl.l. § 9a-4)

Ringerike skal ha et kontinuerlig og systematisk arbeid for å sikre et godt skolemiljø. Planene og rutinene må være innarbeidet og må følges av personalet i saker som vedrører det psykososiale miljøet til elevene.

Under følger en sjekkliste til hjelp for å dokumentere de tiltak som er med og sikrer et godt skolemiljø. Sjekklista sendes skoleadministrasjonen som vedlegg til årsrapport.

Hva gjøres:	Ansvar:	Tid:	Status:
1. Forebyggende arbeid <ul style="list-style-type: none"> Skolen har konkretisert tiltak for forebyggende og holdningsskapende arbeid (pkt. 2 i denne planen) Dette gjenkjennes i skolehverdagen og behandles i SMU 	Rektor/alle	Løpende	
2. Opplæring av ansatte <ul style="list-style-type: none"> Årlig opplæring av ansatte i «Plan for godt psykososialt miljø» og ordensreglement 	Rektor	Høst	
3. Informasjon til elever og foreldre <ul style="list-style-type: none"> Elever og foresatte informeres om <ul style="list-style-type: none"> - rett til enkeltvedtak etter Oppl.l. § 9a - Ringerike kommunes trivselsplan og ordensreglement 	Rektor/kon taktlærer	Årlig	
4. Inspeksjon <ul style="list-style-type: none"> Vakt- og tilsynsordningen evalueres 2 ganger i året 	Rektor	Høst og vår	
5. Melderutiner og registrering <ul style="list-style-type: none"> Skolen har melderutiner for krenkende adferd Skolen har oversikt over innmeldte saker om det psykososiale miljøet 	Rektor	Løpende	
6. Ordensreglement <ul style="list-style-type: none"> Reglement og praksis vurderes i forhold til opplæringsloven (Oppl.l. § 2-9 og 2-10) 	Rektor	Årlig	
7. Elevrådet <ul style="list-style-type: none"> Elevrådet er aktive i skolemiljøarbeidet (Oppl.l. § 9a-5) og drøfter skolemiljøet minst 5 g/år 	Elevråds- kontakt/ rektor		
8. Skolens rådsorganer <ul style="list-style-type: none"> Samarbeidsutvalg, skolemiljøutvalg, elev- og foreldreråd har jevnlig møter Råd, utvalg og ansatte er involverte i skolemiljø saker, orienterte om planer og vedtak, tar aktivt del i å skape et godt miljø og evaluerer arbeidet med skolemiljøet (Oppl.l. § 9a-6) 	Rektor	Egen møte- plan	
9. Evaluering – Årsrapport <ul style="list-style-type: none"> Rådsorganene på skolen evaluerer arbeidet med skolemiljøet for kontinuerlig utvikling av arbeidet Evaluering og sjekkliste inngår i årsrapport til skoleadministrasjonen 	Rektor	Årlig	
10. Dialogmøte <ul style="list-style-type: none"> Skolens arbeid med det psykososiale miljøet gjennomgås i skoleadministrasjonens dialogmøter med skolene 	Skoleadm		

7 VEDLEGG